

Συμπόσιο Νευροαισθητικής 2012

Ομιλητής: Κωνσταντίνος Μουτούσης

Ημερομηνία: 29/09/2012

Διάρκεια: 23:29

Εκδήλωση: Διάλογοι Ελλήνων Νευροεπιστημόνων για τη Νευροαισθητική

Διοργανωτής: Ελληνική Εταιρεία Νευροεπιστημών, Ιατρική Σχολή Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Χώρος: Ξενοδοχείο Royal Olympic

Νευροαισθητική και Νευροεπιστήμες

«Οπτική αντίληψη, εγκέφαλος, τέχνη και φιλοσοφία»

Μουτούσης Κωνσταντίνος

Επίκουρος Καθηγητής Γνωστικής Ψυχολογίας Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης (Μ.Ι.Θ.Ε.), ΕΚΠΑ

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι να προσεγγίσει κάποιος τη θαυμαστή λειτουργία της όρασης, της λειτουργίας αυτής που εκτός από το ότι είναι ζωτικής σημασίας για την ίδια μας την ύπαρξη σε αυτό τον κόσμο, αποτελεί και μέσω απόλαυσης τόσο της ίδιας της φύσης που μας περιβάλλει, όσο και της τέχνης. Ένας τρόπος προσέγγισης είναι αυτός της (πειραματικής) ψυχολογίας, η οποία μελετά τα χαρακτηριστικά που έχει η λειτουργία αυτή, τις δυνατότητες και τα όρια της, τη σχέση ανάμεσα σε ψυχολογικά μεγέθη όπως είναι τα ποιοτικά χαρακτηριστικά μιας αντιληπτικής εμπειρίας και σε φυσικά μεγέθη όπως είναι η ένταση ή η διάρκεια ή η συχνότητα ενός οπτικού ερεθίσματος. Ένας άλλος τρόπος προσέγγισης είναι αυτός της νευροεπιστήμης, η οποία μελετάει το βιολογικό όργανο που είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία αυτή. Τα χαρακτηριστικά ενός οπτικού αντιλήματος δεν εξαρτώνται μόνο από τα οπτικά ερεθίσματα του φυσικού αντικείμενου που το προκαλεί, καθότι εξίσου σημαντική (αν όχι σημαντικότερη) είναι και η εξάρτησή του από τα χαρακτηριστικά του αντιληπτικού συστήματος το οποίο γεννά το αντίλημα αυτό. Το ίδιο φυσικό αντικείμενο γίνεται διαφορετικά αντιληπτό από έναν άνθρωπο και από μια νυχτερίδα, από τον ίδιο άνθρωπο όταν το κοιτάει ή όταν το αγγίζει, και ίσως και από δύο διαφορετικούς ανθρώπους που το κοιτούν. Αυτό το οποίο αντιλαμβανόμαστε είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης, του παντρέματος ανάμεσα σε ένα φυσικό αντικείμενο και σε ένα νευρικό σύστημα το οποίο έχει τη δυνατότητα να δημιουργεί αντιλήματα. Χωρίς την ύπαρξη τέτοιων συστημάτων, τα αντικείμενα του φυσικού μας κόσμου δεν θα είχαν ποτέ μια αντιληπτική διάσταση στην ύπαρξή τους, θα ήτανε αντιληπτικά ανύπαρκτα. Η μελέτη του βιολογικού οργάνου που είναι υπεύθυνο για την αντίληψη, δηλαδή του εγκέφαλου, αποτελεί επομένως μια πολύ σημαντική ερευνητική οδό, στο δρόμο προς τη γνώση τη σχετική με τη φύση της αντιληπτικής μας εμπειρίας. Η εξάρτηση αυτή της αντίληψης όχι μόνο από τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά του

αντικειμένου το οποίο γίνεται αντιληπτό αλλά και από τα χαρακτηριστικά του υποκειμένου το οποίο αντιλαμβάνεται, ανοίγει την πόρτα σε μία σωρεία ερωτημάτων φιλοσοφικού περιεχομένου σε σχέση με τη φαινομενολογία, την επιστημολογία, την οντολογία και γενικότερα τη φύση της αντιληπτικής διαδικασίας καθώς και των εμπλεκόμενων σε αυτή υποκειμένων και αντικειμένων. Η αναβάθμιση της μελέτης αυτής, από την αντίληψη φυσικών αντικειμένων στην αντίληψη αντικειμένων της τέχνης, μας μεταφέρει σε ένα κόσμο ακόμα μεγαλύτερης πολυπλοκότητας, άγνοιας, αλλά και θαυμασμού απέναντι στις εμπλεκόμενες νοητικές διεργασίες.